Pirkanmaan hyvinvointialue
PL 272, 33101 Tampere
etunimi.sukunimi@pirha.fi
pirha.fi

Lausunto
20.5.2025

# Lausunto Sosiaali ja terveysvaliokunnalle Hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain ja toimeentulotuesta annetun lain 7 b §:n väliaikaisesta muuttamisesta (HE 36/2025)

Pirkanmaan hyvinvointialue kiittää saamastaan mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä 36/2025. Pirkanmaan hyvinvointialue on käsitellyt lakiluonnosta ja aluehallitus on antanut siitä yksityiskohtaisen lausuntonsa lausuntopalvelut.fi portaaliin.

Pirkanmaan hyvinvointialue käynnistää hallitusohjelman mukaisen omalääkäri- ja omahoitajamallin, jolla turvataan hoidon jatkuvuus sitä eniten tarvitseville. Mallin hyödyistä on kiistaton tutkimusnäyttö ja siksi palvelujärjestelmää tulisi kaikilta osin kehittää tukemaan hoidon jatkuvuutta. Hoidon jatkuvuus tukee myös kysynnän hallintaa ja auttaa osaltaan saatavuuden parantamisessa. Tavoite on parantaa luottamusta palvelujärjestelmään ja käyttää yhteiskunnan resursseja tarkoituksenmukaisesti ja kustannustehokkaasti.

Hallituksen esityksen tavoitteena on hallitusohjelman mukaisesti keventää hyvinvointialueiden kuormitusta ja purkaa perusterveydenhuollon hoitojonoja sekä parantaa perusterveydenhuollon hoitoon pääsyä. Kun samanaikaisesti on pidennetty lakisääteistä perusterveydenhuollon hoitoon pääsyä ja vähennetty hyvinvointialueiden rahoitusta tältä osin, on vaikea nähdä, miten tämä muutos auttaisi tavoitteiden saavuttamista tarjoamalla yksittäisiä lääkärikäyntejä.

Yksittäisten lääkärikäyntien korvausmalli ja edelleen kapea tutkimusvalikoima ei tue tarkoituksenmukaisella tavalla ikääntyvien potilaiden hoidon tarvetta. Pirkanmaan

hyvinvointialue huomauttaa, että esityksestä puuttuva hoidon tarpeen arviointi mahdollistaisi terveydenhuollon ammattilaisten osaamisen optimaalisemman hyödyntämisen ja siten kustannusvaikuttavat palvelut. Samoin moniammatillinen tiimi mahdollistaisi paremman hoidon koordinoinnin sekä integraation muihin tarvittaviin terveys- ja sosiaalipalveluihin, mikä on erityisen tärkeää ikääntyneiden ja monisairaiden potilaiden hoidossa.

Tässä muodossa lakimuutos todennäköisimmin aikaansaisi sen, että hyvinvointialueiden työ painottuisi entistä enemmän sosioekonomisesti heikommassa asemassa olevien ja pitkäaikais- tai monisairaiden henkilöiden hoitoon ja siten usein vaativampia palveluja tai tutkimuksia tarvitsevien henkilöiden hoitoon. Kevyemmät satunnaisen hoidontarpeen potilaat ovat todennäköisin potilasryhmä, jotka käyttäisivät yksityislääkärin palveluita uudella Kela-korvausmallilla. Henkilöstön saatavuus ja pysyvyys on nykytilassa ongelma hyvinvointialueilla, erityisesti perusterveydenhuollon lääkärityövoiman osalta. On siis todennäköistä, että yleislääkäreitä siirtyy työskentelemään yksityiseen terveydenhuoltoon tai ainakin julkisessa terveydenhuollossa työskentelevien lääkärien osa-aikatyö lisääntyy entisestään siten, että he tekevät jatkossa osan työstään yksityisellä sektorilla.

Pirkanmaan hyvinvointialue huomioi, että lausuntopalautteet ovat olleet varsin kriittisiä ja ne ovat vaikuttaneet lakiluonnokseen siten, että saatuja huomioita on lisätty vaikutusten arviointiin. Kiitämme siitä, että laboratoriotutkimusvalikoimaa on täydennetty mahdollistaen kansansairauksien tutkimisen ja hoitamisen yksityislääkärin toimesta. Malli ei kuitenkaan tue laboratoriopalveluiden kustannuksen kokonaisuuden hallintaa, koska määritellyt tutkimusten hinnat ovat korkeampia kuin julkisomisteisten laboratorioiden hinnat. Julkisella tehtävien laboratoriotutkimusten kustannustehokkuus perustuu tutkimusten tekemisen volyymiin. Mikäli merkittävä määrä tutkimuksia siirtyisi tehtäväksi yksityisiin laboratorioihin, heikkenisi julkisten laboratorioiden kustannustehokkuus. Se tarkoittaisi sitä, että yksittäisen tutkimuksen kustannus tulee myös hyvinvointialueelle kasvamaan. Tämä voi johtaa myös laboratoriotoimipisteverkoston supistamiseen, mikä heikentäisi tutkimusten alueellista saatavuutta. Laboratoriotutkimusten osalta viittaamme laajemmin Fimlab laboratoriot Oy:n lausuntoon.

Malli ei välttämättä tue yhdenvertaisia palveluita kaikkialla Suomessa. Yksityistä palvelutuotantoa on hyvin tarjolla suurissa kaupungeissa Pirkanmaallakin, mutta reuna-alueilla potilaat turvautunevat edelleen julkisiin palveluihin. Esitykseen on lausuntokierroksen jälkeen lisätty kuitenkin ehdotus toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta, mikä osaltaan lisää taloudellista yhdenvertaisuutta.

Pirkanmaan hyvinvointialue näkee, että ehdotetut muutokset eivät vähennä hyvinvointialueiden velvoitteita järjestää perusterveydenhuollon palveluja. Esityksen mukaiset palvelut täydentäisivät esimerkiksi julkisessa terveydenhuollossa asiakkaan jo olemassa olevaa moniammatillista hoitosuhdetta. Tämä pirstaloi terveydenhuoltojärjestelmän kokonaisuutta ja voi johtaa resurssien päällekkäiseen käyttöön.

Esitetyt muutokset on tarkoitettu määräaikaisiksi. Määräaikaisen, kokeiluluonteisen lainsäädännön yhtenä tavoitteena kerrotaan olevan saada tietoa, jota voidaan myöhemmin hyödyntää korvausjärjestelmää ja terveyspalvelujärjestelmää kehitettäessä. Kuitenkin mallista puuttuu edelleen tarkempi kuvaus siitä, miten sitä ja sen vaikutuksia tullaan konkreettisesti arviomaan. Pirkanmaan hyvinvointialue katsoo edelleen, että mallin systemaattinen seuranta suhteessa sille asetettuihin tavoiteisiin tulee tehdä jo mallin aikana esimerkiksi puolivuosittain. Kokeilumalliin tulee olla mahdollista tehdä korjauksia, mikäli tavoitteet ei toteudu tai vaikutukset ovat jopa päinvastaisia tavoitteisiin nähden.

Tampereella 21.5.2025

Juhani Sand
vs. hyvinvointialuejohtaja
Pirkanmaan hyvinvointialue